

УДК 796.011.3

ЗАНЯТТЯ В НАВЧАЛЬНИХ СПОРТИВНИХ ВІДДІЛЕННЯХ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ДОМІНУЮЧИХ МОТИВІВ СТУДЕНТІВ

Дмитро БОЙКО, Віктор РОМАНЧУК

Житомирський військовий інститут Національного авіаційного університету

Анотація. У статті проаналізовано мотиви, які спонукають студентів навчальних відділень, які спонукають до занять фізичними вправами, виявлено місце кожного з них. Доведено, що одним із головних мотивів студентів до занять фізичними вправами та спортом є досягнення нових спортивних результатів, до яких належить виконання спортивних розрядів. Досліджено, що з усіх навчальних спортивних відділень тренування в відділеннях гирьового спорту дозволяє найбільше реалізувати домінуючий мотив студентів.

Ключові слова: мотив, спортивне відділення, студенти, гирьовий спорт, реалізація.

Постановка проблеми. Недостатність рухової активності сучасної студентської молоді є соціальним, а не біологічним феноменом. Тому в такому випадку суттєва роль покладається на фізичну активність студентів, яка в кінцевому результаті спрямована на зміну стану їх організму, на набуття нового рівня фізичних якостей та здібностей. Їх не можна досягти ніяким іншим шляхом, окрім занять фізичними вправами та спортом.

Вивчення структури мотивів, потреб та інтересів студентів до занять фізичною культурою та спортом є вихідними позитивними показниками, які суттєво впливають на рухову активність особистості студента.

У понятті інтересу відображається насамперед найдоцільніший для студента спосіб задоволення своїх потреб. Поняття інтересу розвиває потреби в напрямку здійснення її задоволення. Інтерес до занять фізичними вправами, на відміну від потреби, фіксує спрямованість діяльності особистості студента до пошуку й пізнання певного кола явищ, які існують у сфері фізичної культури та спорту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням формування мотивації студентів ВНЗ до занять фізичним вихованням присвячено значну кількість наукових досліджень.

Г.П. Грибан, Д.О. Дзензелюк (2004) вважають, що досить важливим для підвищення рухової активності студентів є ступінь та якість опанування теоретичними знаннями та культурними цінностями в галузі фізичної культури та спорту.

У процесі фізичного виховання студент як особистість, маючи певну самостійність, сприймає і трансформує навколишню інформацію, виробляє свої підходи до неї, генерує нові цінності. Тобто він виступає самостійним об'єктом духовності, переважно сам відпрацьовує свої духовно-ціннісні уподобання та орієнтації у сфері фізичної культури та спорту (І. П. Хобта, 1998).

Е. П. Ільїн вказує, що позитивними духовними цінностями, ціннісними орієнтаціями у сфері фізкультурно-спортивної діяльності студентів є: піклування про збереження і зміцнення власного здоров'я, поліпшення фізичного розвитку й фізичної підготовленості, дотримання норм і принципів здорового способу життя та ін. Але у студентському осередку проблема духовної орієнтації залишається дуже гострою, на жаль, великій кількості студентів не притаманні духовні якості сьогодення, зокрема й оцінювання ролі фізичної культури та спорту.

А. Маслоу визначає, що переконання можна розглядати як принципи, що визначають головну лінію поведінки студента, усвідомлення ним своїх об'єктивних інтересів. Знання перетворюються в переконання, коли студент повірив у їх істинність та корисність для себе, своїх близьких, для суспільства [4].

Розглядаючи особистість студента, йдучи шляхом його формування й виховання засобами фізичної культури та спорту, можна стверджувати, що цей процес містить стійкі об'єктивні та суб'єктивні соціальні якості, що виникають і розвиваються у процесі навчальної діяльності, а також під впливом соціального середовища (Б. Г. Ананьєв, 2001).

Необхідно визнати, що світоглядні, морально-правові, етико-психологічні та педагогічні аспекти цієї проблеми тільки почали усвідомлюватись у практиці фізичного виховання та спорту, а розробка відповідних педагогічних технологій лише проектується.

Мета дослідження – виявити домінантні мотиви студентів до занять фізичними вправами та можливості їх реалізації.

Завдання.

1. Дослідити мотиви, які спонукають студентів різних навчальних відділень до занять фізичними вправами та спортом.
2. Визначити навчальні спортивні відділення з виду спорту, які реалізують мотив досягнення нових спортивних досягнень.

Організація дослідження містить два основні етапи: перший був спрямований на вивчення мотивів, які спонукають студентів до занять фізичними вправами та спортом; другий – аналіз спортивної підготовленості студентів різних навчальних спортивних відділень Житомирського військового інституту Національного авіаційного університету (n=76).

Методи дослідження: аналіз наукових досліджень та літератури, тестування, опитування.

Дослідження виконано на підставі плану науково-дослідних робіт на 2005-2010 рр. Управління фізичної підготовки Збройних сил України за темою «Гирьовий спорт у системі військово-спортивної та бойової діяльності військовослужбовців Збройних сил України», шифр «Гирьовий спорт» (номер державної реєстрації – 0101U001123).

Основні результати дослідження. Фізкультурно-спортивна спрямованість особистості все ж не можна визначити лише на основі врахування її потреб та інтересів. Дуже важливо знати і враховувати ціннісні орієнтації особистості студента. Ті самі потреби та інтереси, що набули статусу мотивів діяльності, особистість може реалізувати заради досягнення різних цінностей. Визначивши основні мотиви, які спонукають студентів до занять фізичними вправами та спортом, можна експериментально оцінити їх рейтингову значущість у загальній ієрархії. Домінантними мотивами є поліпшення стану здоров'я, розвиток фізичних якостей, удосконалення будови тіла та позбавлення недоліків статури.

У студентів спортивних навчальних відділень під час занять фізичними вправами домінує мотив досягнення нових спортивних результатів. Значущість мотивів у студентів як у спортивних, основних, так і спеціальних навчальних відділеннях, є різною (табл. 1).

У кожного студента фізкультурно-спортивна діяльність формує домінантні потреби, інтереси, цінності, орієнтації. Наявність таких домінант не тільки спонукає студентів до активних занять фізичними вправами і спортом, але й формує їх спрямованість, внутрішньо духовно збагачує та активізує їх рухову активність.

Таблиця 1

Мотиви, що спонукають студентів різних навчальних відділень до занять фізичними вправами та спортом (рангове місце, n = 324)

Мотиви	Навчальні відділення		
	спеціальне	основне	спортивне
Розвиток фізичних якостей	2	2	2
Поліпшення стану здоров'я	1	1	3
Одержання задоволення від занять	5	8	5
Бажання набути нових знань, умінь, навичок	6	5	4
Досягнення нових спортивних результатів	3	3	1
Самоствердження	8	7	6
Удосконалення будови тіла та позбавлення недоліків статури	4	4	7
Відпочинок від розумової праці	7	6	8
Бажання бути привабливим і подобатися іншим	9	9	9
Бажання схуднути	10	10	10

На рухову активність студентів суттєво впливає їхня фізкультурно-спортивна спрямованість, яка є системою органічно поєднаних та притаманних особистості потреб, інтересів, цінностей, які визначають головні напрями, мотиви поведінки та діяльності, помисли та вчинки у процесі навчальних занять з фізичного виховання, під час самостійних занять фізичними вправами та спортом, участі у спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходах, які проводять кафедра, спортивний клуб та спортивні організації.

Дослідження реалізації домінантні мотивів студентів спортивних навчальних відділень виявило, що в більшості груп визначені пріоритетні мотиви не виконуються.

Так, для студентів спортивно-навчальних відділень домінантним мотивом є досягнення нових спортивних результатів (рис.1), до яких належать: виконання спортивних розрядів; завоювання призових місць на першостях ВНЗ, міста, області, держави; перевершення результатів тощо.

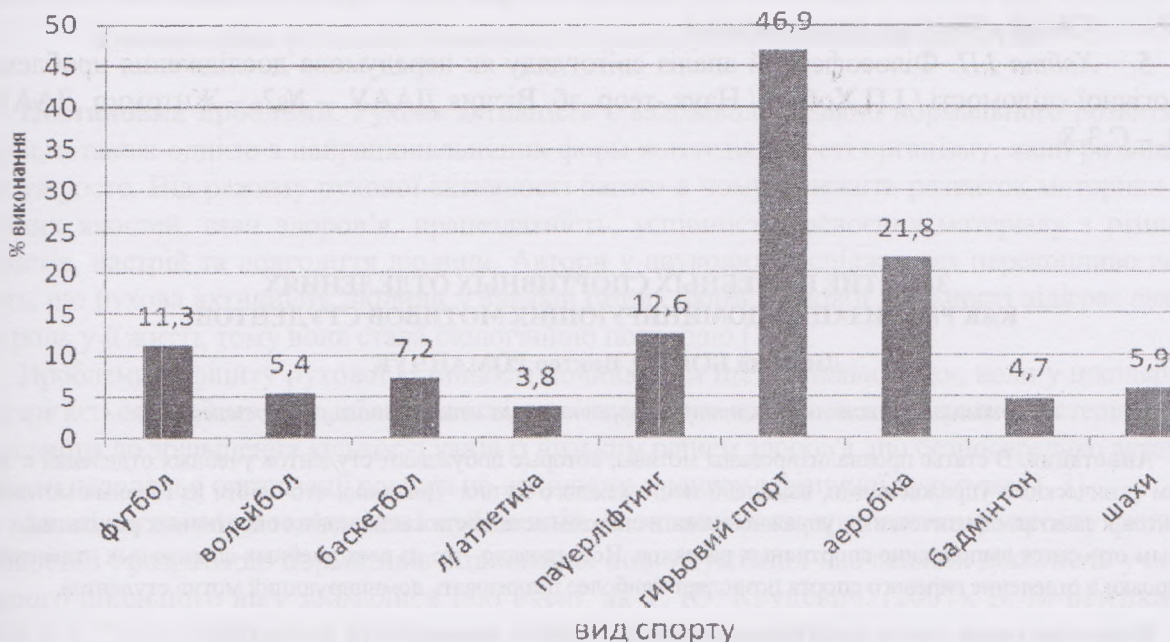

Рис.1. Виконання спортивних розрядів студентами навчально-спортивних відділень з видів спорту, у %.

Аналіз виконання спортивних розрядів студентами всіх спортивних навчальних відділень, які існують у Житомирському військовому інституті НАУ довів, що переважна більшість студентів не можуть виконати нормативи Єдиної спортивної класифікації.

Опитування студентів довело, що серед тих, хто виконує нормативи спортивних розрядів, 67,6% займалися в секціях з видів спорту до вступу в навчальний заклад.

З рис. 1 видно, що найбільшу кількість спортивних розрядів (46,9% - студентів спортивного відділення) виконують студенти, які займаються гирьовим спортом. При цьому серед членів навчального спортивного відділення з цього виду спорту немає студентів, які займалися гирями до вступу у ВНЗ. Так, серед членів відділення займалися гімнастикою, спортивною акробатикою – 12,9%; греблею – 12,9%; лижним спортом – 3,2%; єдиноборствами (боротьбою) – 16,1%; боксом – 9,7%; не займалися – 45,4% студентів.

Динаміка виконання спортивних розрядів у спортивному відділенні з гирьового спорту показує, що вже наприкінці першого курсу навчання у ВНЗ до 20% студентів виконують 3, 2 та 1 розряди. На другому курсі цей відсоток становить близько 40% членів відділення.

Висновок. Результати дослідження виявили, що в студентів спортивних відділень домінантним мотивом до занять фізичними вправами є досягнення нових спортивних результатів (перше рангове місце). Доведено, що серед усіх навчальних спортивних відділень студенти, які займаються гирьовим спортом, достатньою мірою задовольняють мотив досягнення нових

спортивних результатів (46,9%). Що своєю чергою, дозволяє з найпідготовленіших студентів на старших курсах навчання у ВНЗ формувати групи вищої спортивної майстерності.

Подальші перспективи. Планується дослідити рівень спортивної підготовленості студентів навчальних спортивних відділень, їх фізичну підготовленість та стан здоров'я.

Список літератури

1. *Ананьев Б.Г.* Человек как предмет познания / Борис Герасимович Ананьев. – СПб. : Питер, 2001. – 288 с. – (Серия «Мастера психологии»).
2. *Грибан Г.П.* Життєдіяльність та рухова активність студентів / Г.П.Грибан. – Житомир : Вид-во Рута, 2009. – 593 с.
3. *Ильин Е.П.* Мотивация и мотивы / Е.П.Ильин / – СПб. : Питер, 2003. – 512 с. : ил. – (Серия «Мастера психологии»).
4. *Маслоу А.* Мотивация и личность / Абрахам Маслоу. – СПб. : Питер, 2003. – 3-е изд. – 352 с. – (Серия «Мастера психологии»).
5. *Хобта І.П.* Філософський аналіз світогляду як передумова дослідження проблеми екологічної свідомості / І.П.Хобта // *Наук.-теор. зб. Вісник ДААУ.* – №2. – Житомир, ДААУ, 1998. – С.3-8.

ЗАНЯТИЕ В УЧЕБНЫХ СПОРТИВНЫХ ОТДЕЛЕНИЯХ КАК РЕАЛИЗАЦИЯ ДОМИНИРУЮЩИХ МОТИВОВ СТУДЕНТОВ

Дмитрий БОЙКО, Виктор РОМАНЧУК

Житомирский военный институт Национального авиационного университета

Аннотация. В статье проанализированы мотивы, которые побуждают студентов учебных отделений к занятиям физическими упражнениями, выявлено место каждого из них. Доказано, что одним из главных мотивов студентов к занятиям физическими упражнениями и спортом есть достижения новых спортивных результатов, к которым относится выполнение спортивных разрядов. Исследовано, что из всех учебных спортивных отделений тренировки в отделение гиревого спорта позволяет наиболее реализовать доминирующий мотив студентов.

Ключевые слова: мотив, спортивное отделение, студенты, гиревой спорт, реализация.

TRAINING IN EDUCATIONAL SPORTING DEPARTMENTS AS REALIZATION OF DOMINANT MOTIVES OF STUDENTS

Dmytro BOJIKO, Victor ROMANCHUK

Zhytomyr Military Institute of the National Aviation University

Annotation. The reasons which motivate the students of educational departments as well as their place have been analyzed in article. It is proved that one of main motives for students to physical training and sport is the achievement of new sporting results which include implementation of sporting classes. It has been proven that of all educational sporting departments of weight sport allows to realize dominant motive of students.

Key words: motive, sporting department, students, weight sport, realization.